

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ &
ΤΡΟΦΙΜΩΝ**

**ΓΕΝ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ,
ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΩΝ
ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ**

**ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΖΩΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ**

Διεύθυνση: Αχαρνών 2 ΤΚ 10176

Πληροφορίες: Γ. Δαμιανάκη

Τηλ.: 210 2125733

e-mail: gdamianaki@minagric.gr

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

**ΤΜΗΜΑ ΛΟΙΜΩΔΩΝ & ΠΑΡΑΣΙΤΙΚΩΝ
ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ**

Πληροφορίες: Γ. Κόμητας

Τηλ.: 210 5271604

e-mail: gkomitas@minagric.gr

ΤΜΗΜΑ ΖΩΟΑΝΘΡΩΠΟΝΟΣΩΝ

Πληροφορίες: Φράγκου Ηλέκτρα

Τηλ.: 210 5271616

e-mail: ifragkou@minagric.gr

Αθήνα 19.06.2024

Αριθ. Πρωτ.: 223 / 177764

Προς: 1) Περιφέρειες Χώρας
Γενικές Δ/νσεις Αγροτικής
Οικονομίας και Κτηνιατρικής
Δ/νσεις Κτηνιατρικής
Έδρες τους
2) Περιφερειακές και
Μητροπολιτικές Ενότητες
Χώρας
Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας
και Κτηνιατρικής
Έδρες τους

Κοιν.: 1) Γραφείο Υπουργού
κ. Κ. Τσιάρα
2) Γραφείο Υφυπουργού
κ. Χ. Κέλλα
3) Γραφείο Γενικού Γραμματέα
κ. Στρατάκου
4) Τμήμα Διαχείρισης Κρίσεων
στο υπουργείο
5) Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης
και Πολιτικής Προστασίας
Γενική Γραμματεία Πολιτικής
Προστασίας
α) Email: info@civilprotection.gr
β) Τμήμα Περιβάλλοντος
[Email: perivallon@civilprotection.gr](mailto:perivallon@civilprotection.gr)

ΘΕΜΑ: «Λήψη μέτρων για τη διαχείριση φυσικών καταστροφών»

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό για την Υγεία των Ζώων (WOAH), οι φυσικές καταστροφές έχουν σημαντικές επιπτώσεις τόσο στην υγεία των ανθρώπων, όσο και στην υγεία των ζώων, στις οικονομίες των κρατών, στο εμπόριο, στο περιβάλλον και στις κοινωνίες. Κατά την τελευταία πενταετία 2018-2023, οι απώλειες του ζωικού κεφαλαίου που προκλήθηκαν παγκοσμίως από φυσικές καταστροφές ξεπέρασαν σε αριθμό τις απώλειες από νοσήματα ποικίλης αιτιολογίας συμπεριλαμβανομένων των επιζωοτιών.

Πλέον η διαχείριση των θεμάτων που σχετίζονται με τα ζώα περιλαμβάνει ένα σημαντικό μέρος του σχεδιασμού διαχείρισης φυσικών καταστροφών και της μείωσης του κινδύνου από αυτές. Στην Ελλάδα, μετά και από τις φυσικές καταστροφές του προηγούμενου έτους, όπως για παράδειγμα η πλημμύρα *Daniel* στη Θεσσαλία και η μέγα-πυρκαγιά στην περιοχή του Έβρου, στις οποίες υπήρξαν και μεγάλες απώλειες ζώων, κρίνεται επιβεβλημένο να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο προστασίας των ζώντων ζώων σε παρόμοιες καταστάσεις.

Σε σύσκεψη που διοργάνωσε στις 17 και 18 Ιανουαρίου 2024 στη Λισαβόνα, η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας των Ζώων: WOAΗ Platform on Animal Welfare for Europe (WOAH Platform) με θέμα: «**Διαχείριση καταστροφών και μείωση κινδύνου**» στην οποία συμμετείχαν κτηνιατρικές υπηρεσίες πολλών κρατών μελών αλλά και τρίτων χωρών όπως ΗΠΑ, Αυστραλία, Αίγυπτος κ.α., προτάθηκαν ενέργειες για τη βελτίωση του επιπέδου ετοιμότητας και δράσης των κτηνιατρικών υπηρεσιών των κρατών στην επείγουσα ορθή μεταχείριση των ζώων (παραγωγικά ζώα, ζώα εργασίας, ζώα συντροφιάς, ζώα εργαστηρίου και άγρια ζώα) κατά τη διάρκεια φυσικών καταστροφών. Τέτοιες φυσικές καταστροφές μπορεί να είναι πυρκαγιές, πλημμύρες, έντονες χιονοπτώσεις, καύσωνες, θυελλώδεις άνεμοι, σεισμοί, κ.α.

Προκειμένου οι κτηνιατρικές υπηρεσίες των Περιφερειών και των Περιφερειακών Ενοτήτων να βελτιώσουν το επίπεδο ετοιμότητάς τους ώστε να έχουν τη δυνατότητα να ανταποκριθούν σε επείγουσες ανάγκες που προκύπτουν σε ανάλογες περιπτώσεις, παρακαλούμε να ακολουθήσουν τις παρακάτω οδηγίες:

- Να εντοπίσουν τις πιθανότερες πηγές προέλευσης κινδύνου για πρόκληση φυσικών καταστροφών που απειλούν την περιοχή δικαιοδοσίας τους, λόγω του γεωγραφικού ανάγλυφου της περιοχής και των ιδιοτήτων της, (πχ. μεγάλες δασικές εκτάσεις, ποτάμια και ρέματα, έντονη σεισμική δραστηριότητα στο παρελθόν, μεγάλο υψόμετρο, υψηλές θερμοκρασίες κ.α.)
- Να καταγράψουν την ακριβή θέση όλων των εκτροφών ζώων της περιοχής της αρμοδιότητάς τους και να έχουν στη διάθεσή τους στοιχεία που αφορούν το είδος ζώων, τον αριθμό των ζώων, τα στοιχεία επικοινωνίας του ιδιοκτήτη και του υπεύθυνου της εκτροφής. Κατάλογος με τα ανωτέρω στοιχεία αποστέλλεται στις αρχές πολιτικής προστασίας, με την έναρξη φαινομένων φυσικών καταστροφών. Ιδιαίτερη βαρύτητα και προτεραιότητα πρέπει να δίνεται στις περισσότερο απομακρυσμένες και απομονωμένες εκτροφές.
- Να γνωστοποιήσουν μέχρι 30/06/2024 τα στοιχεία επικοινωνίας των αρμοδίων υπαλλήλων των υπηρεσιών τους, που θα μπορούν να παρέχουν τα παραπάνω στοιχεία για τις εκτροφές ζώων καθώς και κάθε άλλη απαραίτητη πληροφορία στις αρμόδιες αρχές πολιτικής προστασίας, τις οικείες υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος και του Πυροσβεστικού Σώματος, καθώς και του δήμου στην περιοχή δικαιοδοσίας τους.
- Να ενημερώσουν άμεσα τους ιδιοκτήτες κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων στην περιοχή δικαιοδοσίας τους για τα μέτρα πρόληψης που πρέπει να λάβουν, ώστε να προστατέψουν το ζωικό τους κεφάλαιο.
- Να αναπτύξουν συνεργασίες με άλλες συναρμόδιες υπηρεσίες, με ιδιώτες κτηνιάτρους, ακόμα και με νομίμως λειτουργούντα φιλοζωικά σωματεία και μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην περιοχή δικαιοδοσίας τους, ώστε να καταγράψουν ποια από αυτά διαθέτουν την υποδομή και το κατάλληλο προσωπικό ή εθελοντές, που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στη διάσωση και περίθαλψη ανεπιτήρητων και άγριων ζώων που θα βρίσκονται σε ανάγκη.
- Να ετοιμάσουν καταλόγους με τους αδειοδοτημένους μεταφορείς ζώων, τους ιδιοκτήτες υδροφόρων για παροχή πόσιμου νερού, τους προμηθευτές ζωοτροφών και κτηνιατρικών φαρμάκων, καθώς και τα αδειοδοτημένα σφαγεία που δραστηριοποιούνται στην επικράτεια τους.
- Να προβλεφθούν χώροι για τη συγκέντρωση των ζώων μετά από την απομάκρυνσή τους από τις εκτροφές κατόπιν αξιολόγησης κινδύνου, λαμβάνοντας υπόψη την τρέχουσα επιδημιολογική κατάσταση των νοσημάτων, καθώς και το υγειονομικό καθεστώς της εκτροφής και της περιοχής στην οποία εντοπίζεται, με σκοπό τη μη διακύβευση της υγείας των ζώων και της δημόσιας υγείας. Τα προς μετακίνηση ζώα πρέπει να κατευθυνθούν στο πλησιέστερο σημείο συγκέντρωσης εντός της ΠΕ ή,

ελλείπει αυτού, εκτός της ΠΕ, ακολουθώντας την διαδρομή με τον μικρότερο επιδημιολογικό κίνδυνο για τη διασπορά των νοσημάτων.

Ως εκ τούτου, η απόφαση για το εάν θα μετακινηθούν τα ζώα και προς ποιο χώρο, λαμβάνεται κατόπιν προτεραιοποίησης, με βάση την αξιολόγηση των κινδύνων. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να έχουν ληφθεί μέτρα ώστε οι χώροι που θα δεχθούν τα ζώα να τα διασφαλίζουν από διαφυγή, να αποτρέπουν κατά το δυνατόν την ανάμειξη ζώων διαφορετικών εκτροφών και να παρέχουν νερό και τροφή. Επίσης, είναι σημαντική και η δυνατότητα παροχής κτηνιατρικής περίθαλψης στα ζώα που έχουν ανάγκη, καθώς και η διασφάλιση μικρής διάρκειας διαμονής τους στους προσωρινούς αυτούς χώρους.

Προκειμένου οι ιδιοκτήτες κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων να προφυλάξουν το ζωικό τους κεφάλαιο από τις συνέπειες πιθανών φυσικών καταστροφών, συστήνεται να λάβουν κατάλληλα μέτρα πρόληψης, όπως ενδεικτικά:

- Να καταγράψουν τα τηλέφωνα επικοινωνίας των οικείων υπηρεσιών της πολιτικής προστασίας, της ελληνικής αστυνομίας, του λιμενικού σώματος (όπου αφορά), του πυροσβεστικού σώματος, ιδιωτών κτηνιάτρων, αδειοδοτημένων σφαγείων και εταιρειών διαχείρισης νεκρών ζώων.
- Να μεριμνήσουν για τον καθαρισμό των εξωτερικών χώρων της εγκατάστασής τους καθώς και για τον περιβάλλοντα χώρο γύρω από αυτή, από ξερά χόρτα και σκουπίδια και τη βελτίωση της παροχέτευσης των όμβριων υδάτων.
- Να μεριμνήσουν για την επάρκεια σε νερό, τροφή και άλλες απαραίτητες προμήθειες, ώστε να μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες των ζώων σε περίπτωση αποκλεισμού της εγκατάστασης για χρονικό διάστημα τουλάχιστον 5-7 ημερών ακόμα και χωρίς τη λήψη εξωτερικής βοήθειας.
- Να προμηθευτούν με γεννήτριες ηλεκτρικού ρεύματος ή/και αυτόνομα φωτοβολταϊκά συστήματα.
- Να μεριμνήσουν να υπάρχει φορτισμένο κινητό τηλέφωνο στην κτηνοτροφική εκμετάλλευση,
- Να έχουν τακτική ενημέρωση για το δελτίο καιρού.
- Σε περίπτωση πυρκαγιάς, πρώτα να ενημερώνουν τις αρμόδιες αρχές (πυροσβεστική κ.α.) και μετά να ακολουθούν οι υπόλοιπες ενέργειες.
- Να λαμβάνουν τα παρακάτω μέτρα στην περίπτωση σοβαρά άρρωστων ή τραυματισμένων ζώων:
  - Διαχωρισμός από τα άλλα ζώα
  - Παροχή πρώτων βοηθειών (περίδεση πληγής, σταμάτημα αιμορραγίας, έλεγχος και βελτίωση του αερισμού κ.α.)
  - Εξέταση και θεραπεία από κτηνίατρο το συντομότερο δυνατό
  - Σε περίπτωση που απαιτείται, επικοινωνούν με τους κτηνιάτρους και τα σφαγεία για την εκτέλεση επιτόπου σφαγής έκτακτης ανάγκης, σε ζώα σοβαρά τραυματισμένα που δεν μπορούν να θεραπευθούν (Τήρηση κανόνων για την πρόληψη εξάπλωσης ασθενειών).
- Να διαχωρίσουν τα νεκρά από τα ζωντανά ζώα και να τα συγκεντρώσουν σε ξεχωριστό χώρο της εκτροφής. Η υγειονομική ταφή πραγματοποιείται σύμφωνα με τις κείμενες νομικές διατάξεις.
- Σε περίπτωση άμεσης ανάγκης διάσωσης των ζώων, κατά τις περιπτώσεις διαχείρισης φυσικών καταστροφών με απελευθέρωση αυτών ή με μεταφορά τους σε προκαθορισμένο χώρο συγκέντρωσης ζώων, δεν εφαρμόζονται οι διαδικασίες που προβλέπονται από την Ενωσιακή και Εθνική νομοθεσία.

Επισημαίνουμε ότι κάθε ενέργεια απομάκρυνσης των ζώων ή προσέγγισης των εκτροφών, πραγματοποιείται μετά από συνεννόηση με τις κατά τόπους αρμόδιες Κτηνιατρικές αρχές και πάντα υπό τις οδηγίες των αρμοδίων αστυνομικών και πυροσβεστικών αρχών.

Είμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε επιπλέον διευκρίνιση, πληροφορία και περαιτέρω συνεργασία επί του ζητήματος.

Ο Προϊστάμενος της Γεν. Διεύθυνσης

Θωμάς Αλεξανδρόπουλος